

MART AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 Nisan 2023

Özet

Tüketici fiyatları mart ayında yüzde 2,29 oranında artmış, yıllık enflasyon 4,67 puan azalışla yüzde 50,51 seviyesine gerilemiştir. Bu dönemde yıllık enflasyon tüm ana gruplarda düşüş kaydetmiştir. Enerji grubu fiyatları, kur ve emtia fiyatlarındaki görünümüne paralel olarak ılımlı seyretmeye devam etmiştir. Türk lirasındaki istikrarlı seyir ve ithalat fiyatlarındaki olumlu görünüme ek olarak, giyim ve ayakkabı sektöründe sezon indiriminin mart ayında da devam etmesinin etkisiyle, temel mal grubunda aylık fiyat artışı yavaşlamıştır. Gıda fiyatları bu dönemde temelde kırmızı et ve işlenmiş et ürünleri öncülüğünde tarihsel eğiliminin üzerinde bir oranda artış kaydetmiştir. Aylık tüketici fiyatlarının seyrinde gıda ile birlikte öne çıkan bir diğer kalem olan hizmetlerde büyük ölçüde kira, yemek hizmetleri, eğitim ve paket turların etkisi hissedilmiştir. Mart ayında üretici fiyatları aylık artışı enerji fiyatlarında belirginleşen gerilemenin desteğiyle oldukça zayıflamıştır. Bu görünüm altında, B ve C endekslerinde yıllık enflasyon yavaşlamaya devam etmiştir. Mevsimsellikten arındırılmış çekirdek göstergelerde Ekim 2021'den bu yana en düşük aylık artış oranı kaydedilmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 2,29 oranında artmış ve yıllık enflasyon 4,67 puan azalarak yüzde 50,51 oranına gerilemiştir (Grafik 1 ve Tablo 1). Yıllık değişim oranı B endeksinde 3,05 puan düşüşle yüzde 52,11, C endeksinde ise 3,22 puan azalışla yüzde 47,36 olmuştur (Grafik 2).

Ana grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bu dönemde ana grupların tamamında düşüş yaşanmıştır. Bir önceki aya göre enerji, temel mallar, gıda ve alkolsüz içecekler, hizmet ve alkol-tütün-altın gruplarının katkıları sırasıyla 1,80; 1,37; 0,60; 0,53 ve 0,37 puan azalmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, aylık artışlar önceki aya kıyasla B ve C endeksinde bir miktar yavaşlamıştır (Grafik 3). Fiyat artışları B endeksini oluşturan gruplardan işlenmiş gıdada daha belirgin olmak üzere hizmet ve temel mallarda zayıflamıştır (Grafik 4).

Hizmet fiyatları mart ayında yüzde 3,08 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 1,71 puan azalarak yüzde 59,93 olmuştur. Bu dönemde yıllık enflasyon ulaştırmada daha belirgin olmak üzere lokanta-otel, haberleşme ve diğer hizmetler alt gruplarında gerilerken, kirada yükseliş kaydetmiştir (Grafik 5). Ulaştırma hizmetleri aylık artışı karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığındaki düşüşün etkisiyle yüzde 1,01 ile ılımlı gerçekleşmiş, alt grup yıllık enflasyonu 13,15 puan düşüşle yüzde 57,12 seviyesine gerilemiştir. Kırmızı et fiyatlarının sürüklediği gıda fiyatlarının etkisiyle lokanta-otel fiyatlarındaki aylık artış oranı yüksek seviyesini korurken, diğer hizmetler alt grubundaki yükselişte paket tur ile özel okul ücretlerine istinaden eğitim hizmetleri kalemleri öne çıkmıştır. Kira alt grubunda aylık artış yüzde 4,89 ile bir önceki aya kıyasla güçlenirken, haberleşme fiyatları görünümünde internet ücretindeki yükseliş belirleyici olmuştur.

Temel mal grubunda aylık fiyat artışı emtia fiyatları ve Türk lirasındaki görünüme paralel olarak yavaşlamış ve bu grupta yıllık enflasyon 4,48 puan düşüşle yüzde 36,58 seviyesine gerilemiştir. Yıllık enflasyon mart ayında tüm alt gruplarda düşüş kaydetmiştir (Grafik 6). Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) aylık bazda yüzde 1,67 oranında yükselirken mobilya kalemi yüzde 5,22 oranındaki fiyat artışıyla bu gelişmede öne çıkmış, otomobil ve beyaz eşya kalemlerinde daha ılımlı fiyat hareketleri izlenmiştir. Bu gelişmeler sonucunda dayanıklı mal alt grubunda yıllık enflasyon 4,72 puan azalarak yüzde 40,21 olarak gerçekleşmiştir. Diğer temel mallarda fiyatlar bu dönemde yüzde 2,52 oranında yükselmiştir. Yasal karlılık baremlerinde ay ortasında gerçekleşen düzenlenmeyi takiben ilaç fiyatları yüzde 5,38 oranında artarken, ev ile ilgili temizlik malzemeleri yüzde 4,47 oranında yükselmiştir. Giyim ve ayakkabı alt grubunda, sezon indirimlerinin mart ayında devam etmesiyle fiyatlar yüzde 2,02 oranında gerilemiş, yıllık enflasyon 4,45 puan düşerek yüzde 16,26 olarak gerçekleşmiştir.

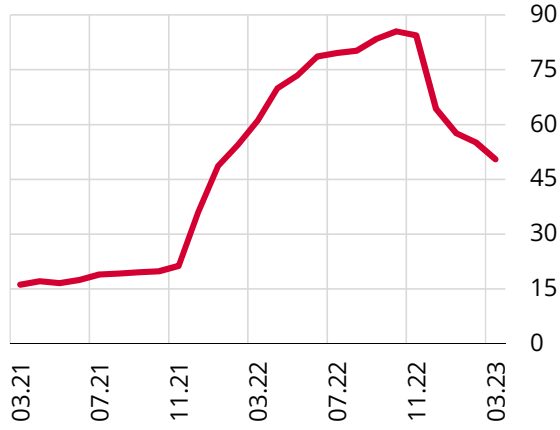
Enerji fiyatları mart ayında yüzde 0,38 oranındaki artış ile ılımlı seyrini korumuştur. Böylelikle, bu grupta yıllık enflasyon 14,35 puan azalarak yüzde 35,66 seviyesine gerilemiştir (Grafik 7). Bu gelişmede, şebeke suyu fiyatlarındaki artışa (yüzde 1,97) karşın, uluslararası ham petrol fiyatlarındaki geri çekilmeyi takiben akaryakıt fiyatlarında gözlenen düşüşün (yüzde -0,33) etkisi hissedilmiştir.

Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları mart ayında yüzde 3,84 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,44 puan azalarak yüzde 67,89 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 0,19 puan düşüşle yüzde 65,94'e, işlenmiş gıdada ise 2,19 puan düşüşle yüzde 71,68 seviyesine gerilemiştir (Grafik 8). Mevsimsellikten arındırılmış veriler bu dönemde sebze grubunda daha belirgin olmak üzere taze meyve ve sebze fiyatlarında azalışa işaret etmiştir. Gıda fiyatları mart ayı artışı önemli ölçüde kırmızı et (yüzde 18,47), beyaz et (yüzde 5,70) ve bunlara bağlı olarak işlenmiş et ürünlerinden (yüzde 14,35) kaynaklanırken, yumurta fiyatlarındaki artış da (yüzde 11,16) dikkat çekmiştir. Ekmek-tahıl ürünleri fiyatlarındaki artışlar bu dönemde de devam etmiştir.

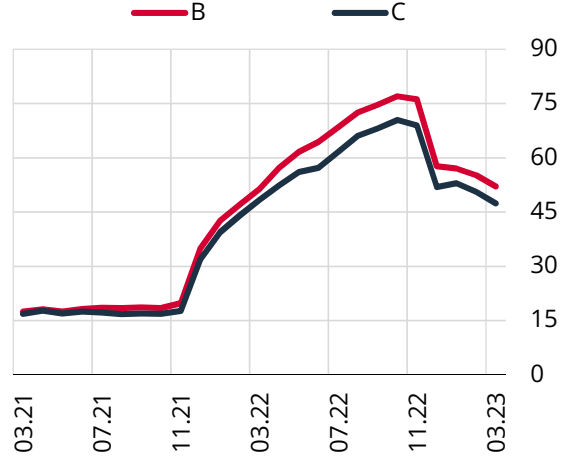
Yurt içi üretici fiyatları mart ayında yüzde 0,44 oranı ile sınırlı bir artış kaydetmiş, yıllık enflasyon 14,16 puan azalarak yüzde 62,45 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Ana sanayi gruplarına göre yıllık enflasyon alt grupların tümünde düşüş kaydederken (Grafik 10), aylık bazda enerji fiyatları sanayi doğal gaz ve elektrik fiyatlarındaki gelişmelere istinaden belirgin bir azalış (yüzde -9,32) göstermiştir. Aylık fiyat gelişmeleri sektörler bazında incelendiğinde, elektrik-gaz imalatı ile rafine petrol ürünleri fiyatlarında düşüş gözlenirken, gıda, fabrikasyon metal, ağaç-mantar ürünleri, basım-kayıt hizmetleri ve mobilya imalatı sektörleri fiyat artışları ile öne çıkmıştır.

Grafik ve Tablolar

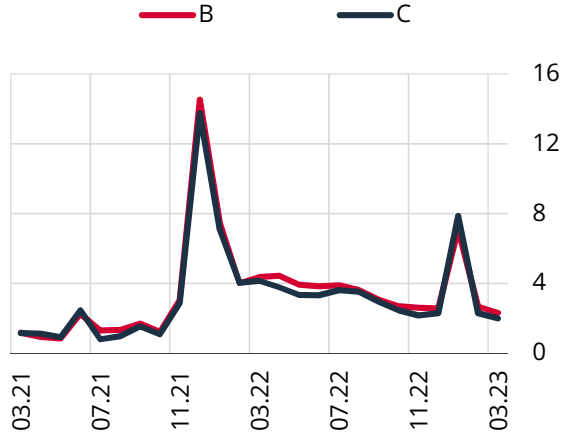
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

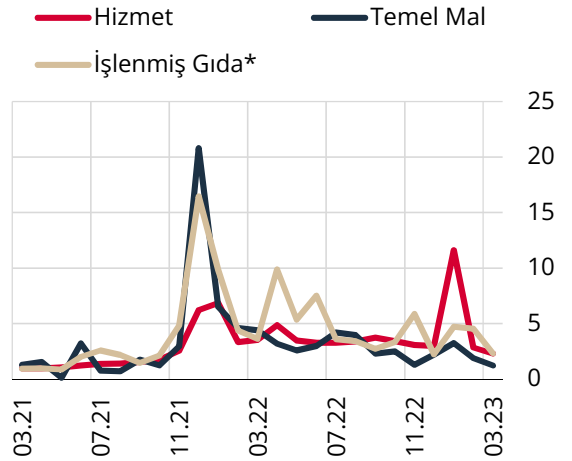
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

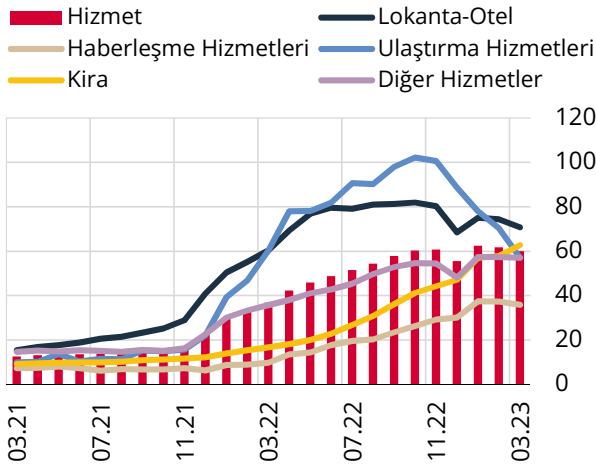

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

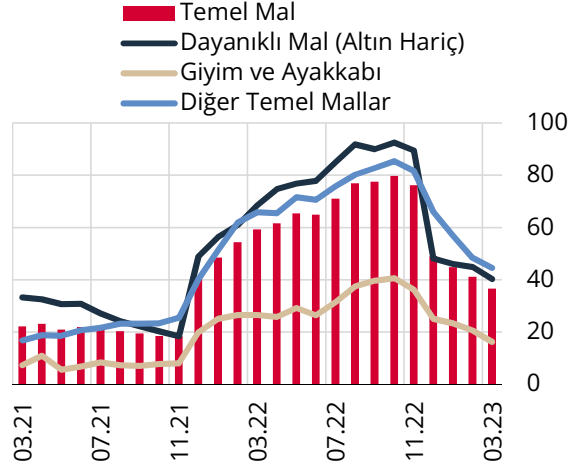

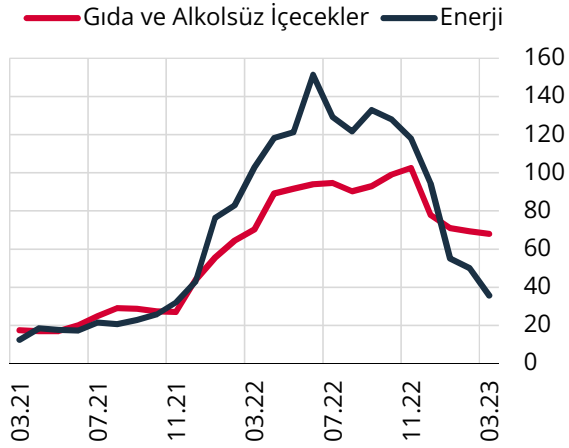
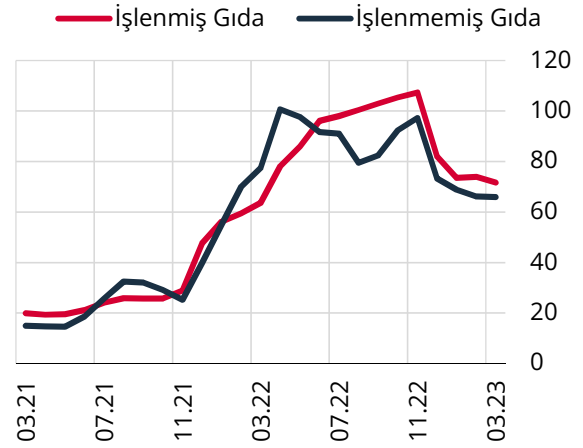
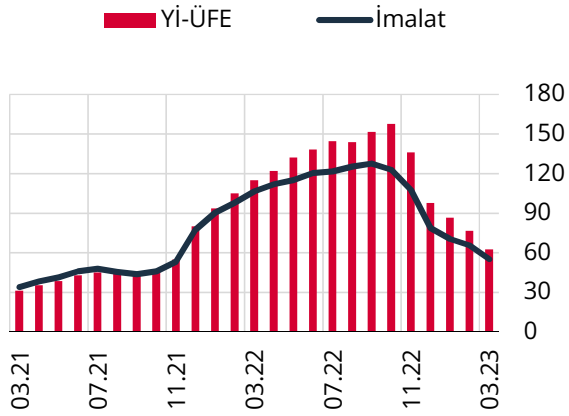
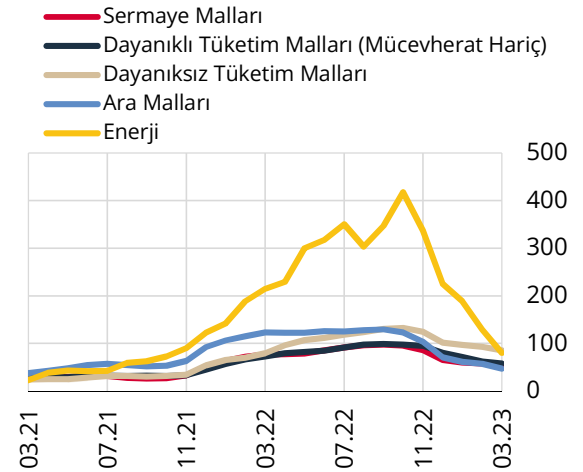
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Mar.23	Mar.22	Mar.23	Mar.22
TÜFE	2,29	5,46	50,51	61,14
1. Mallar	1,98	5,88	47,10	70,38
Enerji	0,38	11,01	35,66	102,94
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	3,84	4,73	67,89	70,33
İşlenmemiş Gıda	5,72	5,84	65,94	77,52
Taze Meyve-Sebze	-2,69	0,69	35,72	81,47
Diğer İşlenmemiş	11,32	9,40	86,23	73,86
İşlenmiş Gıda	2,32	3,63	71,68	63,64
Ekmek ve Tahıllar	2,36	5,65	57,95	76,02
Diğer İşlenmiş	2,30	2,48	79,68	57,11
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	1,12	4,62	37,05	59,21
Temel Mallar	1,24	4,56	36,58	59,19
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	1,67	5,09	40,21	68,54
Giyim ve Ayakkabı (*)	-2,02	1,73	16,26	26,54
Diğer Temel Mallar	2,52	5,36	44,48	65,85
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,05	3,91	43,75	51,43
Altın	2,64	9,67	27,73	106,21
2. Hizmetler	3,08	4,19	59,93	36,72
Kira	4,89	1,66	62,76	16,70
Lokanta ve Oteller	3,85	6,04	70,73	60,40
Ulaştırma Hizmetleri	1,01	9,47	57,12	60,35
Haberleşme Hizmetleri	1,04	2,15	35,87	9,77
Diğer Hizmetler	2,65	2,87	57,08	35,65
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	2,19	4,24	52,11	51,34
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	2,15	4,39	47,36	48,39
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,91	5,49	48,98	59,36
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	2,51	6,19	48,77	63,96

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Mart 2023		Mart 2022	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,44	62,45	9,19	114,97
Madencilik	3,69	1,48	80,42	9,08	110,36
İmalat	83,81	2,02	55,19	8,92	106,55
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	78,48	2,45	57,99	8,07	101,44
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	68,94	2,36	62,46	7,65	95,62
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	11,96	-13,28	95,46	11,85	228,94
Su Temini	0,55	2,62	95,48	6,88	42,34
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		1,86	46,96	8,86	122,92
Dayanımlı Tüketim Malları		2,03	54,84	5,65	75,85
Dayanımlı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		2,48	57,86	5,17	72,54
Dayanımsız Tüketim Malları		4,24	85,23	8,59	79,70
Sermaye Malı		1,28	51,86	5,40	76,55
Enerji		-9,32	79,99	15,62	214,87

Kaynak: TÜİK.